

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinstvo je mešč.

•EDINOST• izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o polnočni. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo •via Zenta 5•.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu •via Torrente• Nuova tipografija; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Tržaški mestni zbor pa okolica.

II.

Koliko poslancev sme zahtevati okolica s predmestji vred?

Mesto ima prebivalcev 92 tisoč; okolica pa s predmestji vred prebivalcev 54 tisoč. Mesto voli v mestni zbor 48 poslancev, okolica pa le 6. Mesto se deli na 4 volilne razrede.

I. volil. raz. ima vol.	196
II. " " " "	347
III. " " " "	1905
IV. " " " "	1225

Vsota mestnih volilcev 3675

I ta se ujema z izkazom volilcev leta 1889.

Srednji broj mestnih volilcev znaša 909,5, srednje število poslancev za mesto pa je 12. Kaj se to pravi? Vsaka srednja skupina mestnih volilcev, obstoječa iz 909,5 glav, ima pravico izvoliti si 12 posl. v mestni zastop. Na srednjo skupino mestnih volilcev prihaja srednje čisto mestnih stanovnikov broječe 23.000 glav, t. j. 12 mestnih poslancev zastopa 909,5, — ali pa 23 tisoč meščanskih glav.

Okolica se pa deli v tem obziru na šest volilnih okrajev

I. volilnih okrajev ima volil.	493
II. " " " "	427
III. " " " "	396
IV. " " " "	275
V. " " " "	333
VI. " " " "	376

Vsota okoliških volilcev je 2300.

Srednje število volilcev v okolici znaša 383 1/2. Srednje število okoličnih prebivalcev je 9000. Teh 383 1/2 okoliških volilcev voli v mestni zastop po enega poslanca, in en sam poslanec zastopa v mestnem svetu 883 1/2 volilcev, — ali pa 9 tisoč glav okoličanskih prebivalcev.

Prašanje: Koliko poslancev, razmeroma z mestom bi morala imeti okolica, oziroma voliti 2300 volilcev? Če razdelimo te na enak broj skupin, kakor one v mestu, dobimo za vsako po 575 volilcev.

Na vsako tako skupino bi moralo priti poslancev 7,5, i na vse štiri — ali na okolico i predmestja svojih 30 poslancev.

Po mestnem upravnem se lahko broj poslancev pomnoži, ali pa tudi skrči, kakor okoliščine nanesejo. Naj se okolica razdeli v dva volilna razreda; t. j. v prvi razred bi pripala okolica v ožjem pomenu besede, v drugi pa takozvana predmestja. Ta razreda pa bi se morala pojavljati z onimi v mestu, ter voliti bi morala vsaj vsak po 12 poslancev v mestni

zbor. To ne bi bilo nič čudnega. Na vsak teh razredov bi prišlo volilcev 1150. V mestu uže skupina od 909,5 volilcev voli po 12 poslancev — tu pa še le skupina po 1150 volilcev bi si po 12 mož izvolila.

To bi se moralo uvesti — in še ne bodemo pomenjeni; le nekoliko več pravice bi imeli nego do zdaj. Mi ne zahtevamo pomnožitve mestnega svetovstva — temveč le racionalno razmerje z onimi v mestu.

Če pa to računamo na odstotke — vidimo razloček še večji mej mestom in okolico. Na 100 okoličanov pride poslancev 0,01. Na 100 okoliš. volilcev pa jih pride 0,26. Na 100 meščanov pride poslancev 0,52. Na 100 meščanskih volilcev pa pride 1,32 posl. Na okolico bi moralo priti poslancev, kakor nam % kažejo, 30,36.

Politično društvo •Edinost• se je pa v svojih zahtevah oziralo osobito na davščino, katero plačuje okolica v primeri z mestom in ako se držimo strogo tega cenzusa, pridemo do rezultata, da okolica plačuje veliko nad eno 1/2 vsega direktnega davka tržaške dežele, in da torej mora imeti tudi najmanj 1/2 vseh poslancev v mestnem zboru. — Vseh poslancev je pa 54, torej bi morala okolica v najslabšem slučaju imeti 14 poslancev. Ako bi se pa kedaj razširila volilna pravica v takem zmyslu, da se bo več ozira imelo na število prebivalcev, nego pa na davek, potem bi morala okolica imeti še veliko več, 22 do 24 poslancev v mestnem, oziroma dež. zboru. Da se mi ne sklicujemo na prava in podlage, katere smo mi iztuhali in preračunili, tega je dokaz sam vladni načrt nove volilne postave za Trst, kateri novi predlog postave je vlada sama tako motivirala, da imajoča obzir na občne zakone, kateri veljajo v Avstriji za odmerjenje števila poslancev, priznava po natančnem presojevanju vseh dotičnih činiteljev, da tržaška okolica mora imeti v tržaškem zboru najmanj 14 poslancev. Na vladi je zdaj, da vresniči staro avstrijsko geslo: •Justitia regnum fundamentum•, da ona porabi vsa sredstva v namen, da okoličani dobé to, kar jim gre po Božjej in človeškej pravici.

Vlada pa mora to tudi zaradi tega hoteti, da si pridobi v mestnem zboru tako večino, o katere čistem avstrijskem patriotizmu jej ne bo še treba dvomiti, ker neznosno je to, da mora deželna vlada tržaška vedno božkati na eno in drugo stran in na vse zadržati kakaj?

Ako bi pa okoličani ne mogli po nobenem načinu zadobiti svojih po cesarju in Njegovej vladi priznanih pravic; ako bi jih hoteli tržaški •gospodje• še vedno smatrati za helote, ali parija, potem pa naj rajše okoličani še enkrat z vso odločnostjo terjajo ločitev od Trsta.

strani. Ti moraš pravdo dobiti! — Saj bi bilo pa tudi baš jako neudovorno, moža, ki za vino daje, ne z najboljšim upanjem navdajati.

Največja radost Gašperju Muhi je, kakor on sam pravi, •kaka lepa pravda•. In kakor je marsikateremu kmetu najprijetnejša raztresba kvartanje, katero toliko časa spoga, da se iz svojega posestva •skvartar•, drugemu kegljanje, da vse premoženje zakeglja; tako je tudi Gašperju Muhi najlažje ob srcu, ako ima vsaj dve pravdi le krati napeti. Od pravdanja ga celo cela vrsta izgubljenih, res da manjših pravd, ne odvrne. •Gašpar Muha, hvala Bogu, lahko plača in je unet za pravico•, rekel je dostikrat sam doktorju Palku, kateremu je •tehtne• espenzarske račune vselej do •soldka• izplačal. Doktor Palk ni imel boljše stranke mimo Gasperja Muha, zato ga je pa tudi pri vsakej le mogočej priliki povzdigoval, ter posebno njegov trdni značaj hvalil. Kolikokrat mu ni rekel, da je boljše bišo in njivo prodati, nego se v pravdi z lepa udati. •Le ne udajte se, Gašpar, mi moramo pravdo dobiti•, tako je končal vselej svoje hvalisanje. — Pri okrajnej sodnji, deželnej sodnji, da še celo pri najvišje inštanca je Gašperja Muha poslednji pisac kaj dobro poznal, kajti ni ga bilo skoro •obravnavnega dneva•, katerega ne bi se on bil vdeležil v spremstvu doktorja Palka. Nek sodniški gospod je nazival Gašperja Muha šaljivo •večnega pravdarja•. Ta naziv se je razširil prav hitro po vsem okraju, tako sicer, da ga uže skoraj nihče več Gaspar Muha ni imenoval.

•Ako bi vsak tak možak bil, kakoršen sem jaz, da ne bi si dal kar vsega na glavo kidati, potem bi ne bil le jaz •večni pravdar•, tako se je po krémah hvalisal, ampak potem bi k malu bilo več pravdarjev, nego pa nepravdarjeva.

Pravda zaradi •gozdka• za suhim vrhom je po-

Politični pregled.

Notranje dežele.

V gosposko zbornico so bili od Njeg. Veličanstva imenovani ti le novi udje: G. Reinelt, načelnik tržaške trgovinske zbornice; prof Grünne, general konjice; baron Teodor Riesenfeld, grajščak; pl. Czedič, vrhovni vodja c. kr. državni železnice, in Stanislav vitez Polanowski, grajščak. — Časniki so še prei malo dnevi o novih pèrin mnogo ugibali, a malo uganoli; to pa je toliko boljše. — Velika čast, ki se je Trstu zgodila, da je dobil drugaga pèra, bode li uplivala na naše razmere? Uplivala bode gotovo, vendar le tedaj — na dobro, ako vlada sama krepko stopi na noge, sicer bode uplivala na slabo.

Poslanska zbornica državnega zbora se je 15. t. m. zopet odprla. Načelnik dr. Smolka je zbornico objavil, da je v imenu zbornice vošil srečo cesarici k praznovanju rojstnega dneva in tudi cesarju o praznovanju šeststoletnice vladanja habsburške hiše, ker poslanci niso bili zbrani. Cesar in cesarica sta vošila najmilostljive blagovolila sprejeti ter sta zbornici hvalo izrekla.

Potem se je zakon o delnicah izročil odseku 24 poslancev, predlog Roserjev glede zakona o živežu pa odseku za kazenski zakon in Exnerjev predlog, zastran varstva patentov, odboru petajstorice. Predlog Pacherjev glede prevare občinstva s pokvarjevanjem obrtniških izdelkov pa se je izročil gospodarskemu odseku. Prva prihodnja sejo bo v petek.

V bugetnem odseku poslanske zbornice je 15. t. m. izrekel minister za deželne brane, da bodo vsled preuredbe vojske potrebne nekatere predrugeče v cizlitavske deželne brambi in da načrt dotičnega zakona državnemu zboru predloži.

Naučno ministerstvo je iz dal ukaz vsem deželnim šolskim nadzorstvom glede knjižnic na ljudskih in meščanskih šolah. V tem ukazu je določeno, kake knjige se smejo v šolske knjižnice jemati ter učencem za branje dajati, kake pa so strogo prepovedane, i kako imajo šolske gosposke nad knjižnico čuvati.

Poštne stadijnice so se 12. t. m. odprle in poroča se iz vseh krajev o velikej vdeležbi. Na Dunaji se je dalo prvi dan 16.000 branilničnih knjižic dotičnim poštnim uredom in v malo urah se bile vse oddane. Na Dunaji in okolici se je prvi dan vložilo 15.205 gl. — Sam cesar je vzel prvo knjižico ter vložil list lastnoročno podpisal in s tem dal ljudstvu lep vzgled, naj bode varčno.

Kranjski deželni zbor, kakor se poroča z Dunaja, cesar k malu razpusti, kranjski deželni načelnik je bil neki vsled tega poklican na Dunaj. Nove volitve bodo meseca aprila; meseca julija pa, ko bo dežela

stala jako obširna, dolgotrajna, kajti šlo je vendar le za precejšen kos sveta, o katerem ni bilo nič kaj prav natančnega vknjiženja, kajti zemljiške knjige z mapami vred so o priliki, ko je grad Škol popolnoma pogorel, vse zgorele — takrat je bil Gašpar Muha še prav majhen otrok — in pravda se je pričela še le, ko je gospod Gans en del •gozdka• hotel izsekati. Advokatje so pozvedovali uže več mesecev v deželnem arhivu, in po knjižnicah sosednjih grajščin, s katerimi je nekda grajščina Škol v zvezi bila, pa vse to brez zaželenega uspeha. Po večinem sem in tja pisarjenji narastlo je aktov uže cel hrib — rešena je bila pravda v prvi inštanca, pa — padel je Gašper Muha. •Nič ne dé, pa bodemo rekurirali•, rekel je Gašpar potem, ko je poslednji obrok sodniških stroškov doktorju Palku poštno plačal. •Le nekoliko predplačila bode treba, rekel je smenjajoč se doktor, •kajti na vse zadnje vendar le pravdo mi dobomo, in nasprotnik bo moral vse troške do soldka povrniti•. Res konkuriralo se je, in ko je minolo leto in dan, prišla je razsodba na dan, pa — Gašper Muha je zopet pravdo zgubil. Takrat pa ni mogel več Gašpar doktorju sodniških stroškov tako točno, kakor druge krato plačati, in doktor jih je na njegovo posestvo intabuliral. •Veste Gašper, to je le za to, ker se nič ne ve, kdo bode jutre še živa•, rekel je doktor. •Saj bode vendar le konečno vse oni drugi plačal, rekurirati pa moramo na vsak način koj zuova•. Pa tudi najvišja in poslednja inštanca je razsodila zadevo proti želji Gašperja Muha in prva posledica nesrečne te pravde je bila ta, da je advokat nasprotno stranke zoper Gašperja eksekucijo napel, ker mu ni mogel sodniških stroškov koj povrniti. Doktor Palk je porabil vsa le mogoča sredstva, da je eksekucijo kolikor mogoče zaulekel; in pri tretjej dražbi je troške iz lastnega žepa plačal, pa umeje se, da proti takojšnji intabu-

Podlistek.

Pravdar.*)

•In če me ima poslednjo njivo veljati in poslednjo sukno koštati, jaz se ne udam, pa se ne udam! Tako je, da bodete vedeli!• upije premožni kmet pa hud pravdar, Gašpar Muha, v krčmi pri materi Korenikovski, za hrastovo mizo, po katerej s težko svojo pestjo tako tolče, da kar kozarci in steklenice od nje odskakujejo.

•Ta slučaj zdaj, prav tak je, kakoršen je bil oni pred desetimi leti, ko je Žlebov Martin trdil, da je kos puščave tik moje loze njegova vlast, ne pa moja. Cell kos zemljišča res da ni petdeset forintov vreden, no pravda pa me je do petsto forintov stala, kar pa nič ne dé, vendar le je meni veljalo, in Gašpar lahko plača. Doktor Palk mi je danes do pičice dokazal, da je gojzdek za suhim vrhom moja vlast, ne pa nekdanje Školske grajščine, katero je še le pred malo leti tisti gospod Gans, ali kako se zove, kupil. A doktor Palk si je dal tudi koj sto forintov za troške naprej naštetih, in jutri bo uže tožba zoper gospoda Gansa vložena•.

•To se bodemo pokali, da bode kaj! Pa da bi vi drugi zatožbo, katero je doktor Palk napravil, brali, celih dvajset pol je popisal, ter vse do pičice dokazal, in bodemo videli, kdo zmaga, jaz ali Gans•.

•He, mati Korenikovka! hitro še en bokal najboljšega, pravica naj živi, in pa doktor Palk zraven, to vam je mož•.

•Prav, prav imaš Muha! oglasi se vsa družba okolo mize, •nikar se ne udaj, pravica je na tvojej

*) Po •Wiener Landwirthschaftliche Zeitung.

slavila šeststoletnica skliče se deželni zbor. To se poroča od ene strani, od druge pa, da vse to ni res, i da se nove volitve razpišejo še le po šeststoletnej slavnosti. Kakor mi te reči umejeno, zdi se nam zadnje poročilo verjetniše.

Vsled obsodbe zaradi veleizdaje izobčeni rusinski župnik *Naumovič* je pristopil k pravoslavnej veri ter pisal papežu pismo, v katerem toži o samostilstvu jezuitov.

V *Boči* še vedno ni pravega reda. V mesecih novembru in decembru je bilo obsojenih okoli 200 oseb, ker so bile v dogovoru z uporniki, ali so pa našli pri njih prepovedano orožje. Vsi Poborci, ki so se neavno uprli, pobegnoli so v Črnogoro. Črnogorska vlada vedno priporoča upornikom, ki so na njenem ozemlju, naj bodo mirni ter jim obeča, da jim pridobi pomiloščenje in uporniki se na to z najsaj toliko bolj, ker so bili tudi Hrcegovci pomiloščeni.

Volitve v hrvatsko-slavonskej meji v hrvatski deželni zbor so razpisane. Po razglasu bana trojedne kraljevine se je razdelila vsa granica v 36 volitvenih okrajev, katerih vsak ima voliti enega deželnega poslanca. Mestne občine s 10.000 prebivalci in več so volitveni okraj zase; manjšim mestnim občinam se pridodajo bližnja selske občine. Volitveni okraji so ti le: Karlopag, Gospič, Lovinač, Srb, Udbina, Perušce, Otočac, Brlog, Petrovoselo, Studence, Ogulin, Plaski, Sluini, Veljun, Svarca, Virgimost, Glina, Majo, Dvor, Petrinja, Kostajnica, Sunja, Novsko, Nova Gradiška, Orlovac, Brod, Vrhpolje, Vinkovce, Vošnjaki, Morović, Mitrovič, Karlovci, Stara Pazna, Karlovič in Zemun. — S tem je Hrvatska storila velikanski korak v narodnem in političnem razvoju. Pridobila je veliko ozemlja in 700.000 duš brez boja i prelivanja krvi.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je vedno skupščino 12. t. m. zaprl, sklical pa jo za par dni v izredno zasedanje, da sprejme trgovinsko pogodbo z Nemčijo in Francijo.

Ruski car je razpustil »sveto družino«, katere naloga je bila varstvo in služba carskej obitelji; s tem je prihranjenih 4 milijonov rubljev na leto, to pa tudi dokazuje, da car ne živi v takem strahu, kakor nekateri časniki vedno trobijo.

Ruska vlada ustanovi za *Sibirijo* posebno deželno vlado, da se dežela politično in ekonomično povzdigne.

Vatikan je postal velevlastnim okrožnico, v kateri omenja napadov na avstrijskega poslanca ter pristavlja, če uže poslanci vojaških držav v Rimu niso več varni, koliko manj je varen še le papež.

V *Italiji* so zadnji teden vsled oberdanovanja zaprli 125 oseb, hišnih preiskav je bilo 135 in časnikov so zasegli 62.

Is Rima se poroča, da so Avstrija, Nemčija Italija in Rusija sklenole, skupno se posvetovati o *egiptovskem prašanju* ter sklepe naznaniti angleškej vladi.

Gambettino truplo je bilo na zahtevanje njegovega očeta v Nizzo prepeljano in 12. t. m. z veliko slovesnostjo pokopano.

V *Lionu na Francoskem* se vrši kazenska pravda zoper anarhiste. Krapotkin je pri sodnji izrekel, da ne mine deset let, ko vstane socialna revolucija, on roti družbo, naj jo odvrne s tem, da to prašanje studira, nikar pa naj se ne proganjajo anarhisti.

Angleška in francoska vlada se pogajati glede prenapred v Tunisu in Egiptu. Neka stranka se prizadeva za to, da pusti Angleška Francozom v Tunisu prosto roko, Francozi pa Angležem v Egiptu, a zdi se, da se obe vladi o tem še niste porazumeli in to bo tudi teško, ker se Francoska svojemu vplivu v Egiptu nikakor ne more odreči.

V *vshodnej Rumeliji* se pripravljajo po gorah stanujoči Turki na vstajo. Orožje se skrivaj v gore

ciji zneska, na Gašper Muhovo premoženje. Udarec, katerega je Gašperju ta zgubljena pravda prizadela, bil je preobčutljiv, da bi ga bil mogel tako z lepa mirno prenašati. Pa bil je, in ostal je pri vsem tem »večni pravdar« in kakor tak je imel res nek poseben talent, neko posebno spretnost, pravdne prepire iztikati, in vselej se je nad »lepo pravdo«, katere je imela iz vsega nastati, prav veselil. Denes mu je bil prepri zaradi kake zemljiške meje, jutri prepri zaradi porabe kake poti, pojutranjem zopet kak zaostali dolg dobro došli povod za novo pravdo. Pravdati se je moral, in to mu je bilo zdaj uže tim lažje, ker ni doktor Palk nikakega predplačila, in sploh gotovega denarja zahteval, kajti vse troške je kar prosto na Gašperjevo posestvo intabuliral. »Bodem uže plačan« tako je govoril, »saj vem, s kom imam posel«. — Lepo Gašper Muhino posestvo, prej eno največjih in najlepših kmečkih vse kalske okolice, začelo je kaj hitro pešati, in kako bi tudi ne, saj je bil vendar gospodar skoraj večidel tedna pri sodnji in pri doktorju Palku; doma so pa gospodarili hlapci sami, kakor se jim je ljubilo.

Ena popolnoma slaba letina, in pa živinska kuga, katerej je skoraj vsa Gašperjeva živina podlegla, pripomoglo je, da se je vse njegovo posestvo zgrudilo.

Gašper Muha je neko nedeljo, ves zamišljen v svoje dolgove, pri oknu slonel, ko je poštni pot vstopil, ter mu rekomandirano pismo in več sodniških papirjev izročil. Pisava naslova mu je bila dobro znana, Mej čitanjem pisma je obledel kakor kreda, kajti doktor Palk mu je naznanil, da potrebuje svoj na njegovo posestvo intabulirani denar sam, in da se vsled tega svoje napovedne pravice poslužuje. V sodniških papirjih je bilo pa »gospodu nasprotniku« naročeno, naj v treh mesecih kapital in obresti pripravi itd.

Kako je na to Gašper Muha v pisarnico doktora Palka prišel, tega on sam vedel ni, kajti, komaj se je lastnih besed zavedel, in slišal je vedno le ene in

pošilja; rumeljska vlada je uže mnogo orožja zasačila in pobrala.

Na *Irskem* se zarota dalje plete, vsled česar so zopet zaprli mnogo ljudi.

Dopisi.

Z *Sežanskega* 11. januarja.

(Recept g. dopisnika »z Brkinov« v 2. št. »Slov. Naroda«.)

Danes mi je dana važna naloga: zdraviti dopisnika, oziroma napisati »recept« zoper njegovo bolezen, ki se imenuje nemški: »Grössenwahn«. — To je sicer nekoliko nevhvaležno delo, kajti bolezen je huda in težko jej je najti primerne zdravila. Vender pa modruje slavni pedagog Kehr: »Die Wahrheit ist eine bittere Arznei, aber ein vortreffliches Heilmittel« in zato napišem onemu g. dopisniku to le zdravilo: »Govori in piši vedno le resnico, kajti resnica je ljuba Bogu in ljudem«.

G. dopisnik »z Brkinov« (sic!) »kej pej« — mi uže vemo, kde je oni dopisnik »z Brkinov« — ki pa je še »mišjič brk« v 2. št. »Slov. Naroda« pobalinsko napada g. c. k. okrajnega šolskega nadzornika Quantschnigga. On še le od aprila meseca lanskega l. gospoda nadzornika pozna in »pa se na tako fakiški način napadati g. G. katerega je sam slavni Einspieler v Koroškem »Miru« tako resnično ocenil in opravičil zaradi napada, ki se je nahajal v »St. Narodu« o priliki njega imenovanja nadzornikom sežansko-komenskega okraja.

Ta »popravek« je ponatisnola iz »Mira« tudi »Edinost« in od iste dobe je bilo mir besedi. — To g. dopisniku, ki izza kulis, kakor boječa baba, meče kamenje na g. nadzornika — boječ pokazati se pod oprtim vizirjem. »Es geht halt nichts über die Feigheit solcher Helden.« — Nočem razpravljati na dolgo in široko o vrlini našega nadzornika, ker ocena in sodba g. Einspielerja, vodja koroških Slovencev, o njem je merodajnejša, nego ona perfidnega mišjebradega obrekovalca v »Slov. Narodu«.

Kdor našega g. nadzornika dobro pozna, mora nepristransko pridrtiti, da ni res, kar je oni dopisun v »Narod« trobil. — Gledé g. Ant. L.—a pa moram omeniti, da ima on več zaslug za naš mili narod in za naše šolstvo sploh, nego vsak drug kraški učitelj. Zbog svojih zaslug mu je nedavno Njeg. veličanstvo podelilo srebrni križ s krono. To je g. L.—u v veliko zadoščenje njegovega neutrudljivega delovanja in on se s tem najvišjim odlikovanjem more ponašati — mej tem, ko drugi njegovi »kolegi-zavidljivci« ne morejo pokazati — najmanjši »fige«.

Nadalje je g. dopisnik v »Narodu« povedal, da se je za učiteljsko bukvarnico naročilo samo »nepotrebnih« nemških knjig in, da se je po hudej horbi (risum teneatis!) sprejel tudi »Učit. Tovariš«. To je zopet debela laž. Nakupile so se originalne in drage nemške knjige, kojih si učitelj sam omisliti ne more. To se je zgodilo po predlogu dotičnega odbora (Ant. Leban, Hrovatin, Benigar in nadzornik). Zapisnik onih 32 knjig, ki so se nakupile, sestavlja je g. Ant. L.—n; Hrovatin in Benigar sta pa brez opombe zapisnik podpisala. — V konferenci je stavil g. Matvez Kante predlog, naj se tudi »Učit. Tovariš« naroči brez debate. Kde je bila tedaj ona borba, o katerej g. dopisnik omenja? Morda se je g. dopisniku sanjalo? Iz onega dopisa je razvidno, da se — ker so se »nepotrebne« nemške knjige naročile — s tem daje nezaupnica onemu odboru, ozir. g. Ant. L.—u, ki je knjige v nakupovanje predlagal. — Pa vender je g. Ant. L.—n per acclamationem na novo izvoljen v dotični odbor, čeprav se je temu sam protivil. — Ali se ne more tedaj vsak zdravomisleč učitelj, g. dopisnikove »afterlogiki« smijati? Razvidno je pač — tudi brez nadočnikov — da je šlo g. dopisniku le za škandal. Schopenhauer pa pravi: »Ist die Wahrheit

iste besede doktorja Palka, da mu je neizmerno žal, ker ga mora, kakor tolikoletno stranko v tako slabem času po svojem prašati, pa denarja potrebuje neizogibno. S prav besno kletvino je zapustil Gašper Muha doktorjevo pisarno, rekši, da so še drugi advokate proti »enej pljavki« na svetu in pravdo mu še on sam napne. In poiskal si je res drugega advokata, kateri je brezupno zadevo koj v roke vzel, to pa le proti predplačilu troškov. Gašper Muha je prodal, da je dobil potrebni denar, kos za kosom živino in druge potrebne stvari, pa vse mu ni nič pomagalo.

Doktor Palk je uvedel prvo in drugo dražbo, h katerima ni — kakor uže navadno — noben kupec prišel; pri tretjej dražbi pa je kupil vse Gašperjevo posestvo edino navzoči kupec — doktor Palk, to se vé, da veliko pod sodniško centivjo.

Pоследnjo noč, katero je Gašper Muha še pod streho nekdanjega svojega pohoštva smel prebiti, vzdramil je kalske prebivalce plat zvona naznajoč požar, — vsa poslopja obširnega Gašperjevega pohoštva so stala v plamenu.

Vshajajoče solnce je posijalo drugo jutro na še kadeče se merišče in na blede obraz Gašperja Muhe, katerega, dobro uklenenega, sta dva žandarja proti »kresiji« cefrala.

V Kalu je kaj slaba hišica, katerej pravijo »komunska hiša«. V njej stanuje srenski hlapec, — ob enem oskrbovalec hiše — in pa nekateri onemogli srenski ubožci. Mej ubožci se nahaja tudi v dve gubi sklučeni starček, v katerem je tako rekoč le senca nekdanjega Gašperja Muhe. Kakor dragocen zaklad je hranil v nekej omarici culico uže močno raztrganega in čisto zarujavelega papirja, o katerem je ves zmoečen trdil, da z njegovo pomočjo vse pravde dobi, kajti popisal ga je — doktor Palk sam. In nekega dne so odnesli v Kalu iz »komunske hiše« najpriprostejo krsto, srenski hlapec pa je sežgal isti dan dosti starega papirja — aktov »večnega pravdarja«.

ein Scandal, so geschehe der Scandal, und die Wahrheit werde gesagt! No, tedaj g. dopisnik: odprite svoje »brekvalne« »šnable« pa zinite na to!

To v kratkem g. dopisniku. Svetujem mu, naj se v bodoče dobro drži napisanega »recepta« in potem ne hode več tako »umestno bloditi«. — Naj si v glavo zabije in za ušesa zapiše: »Govori in piši vedno le resnico, ker resnica je ljuba Bogu in ljudem«.

Konečno moram čestitim čitateljem »Edinosti« povedati še »nekaj novega«, kar je pa pri nas na Krasu uže zastarela — resnica. — Mej učitelji na Krasu je vladala vedno najlepša sloga in edinost. — Delal je vsak za vse in vsi za vsakega. Vsi smo si bili bratje, vsi smo se prav dobro porazumevali in živeli smo v najlepšem miru. — Kar je pa nekaj let pridobil (?) je naš Kras nekaj »koperskih kandidatov«, t. j. mladih učiteljev, — ti so se zeló »mladi« v skušnjah in izvedenosti — poleg tega »trpe« (imamo tudi častne izjeme) nekoji na hudej bolezn, pri Nemcih »Grössenwahn« imenovanej. No, rekel sem, da skušnje imajo še take malo, da je tudi pri njih vsled njih vedenja resničen Gothejev izrek: »er dreht sich rechts, er dreht sich links, der Zopf der hängt ihm hinten«. — Ti mladi »pedagogje« bi povsod radi veljavno besedo imeli, ali zvonec nosili, čeprav imajo baje malo ali celo nikakešne znanstvene podlage, pridobljene v kakej »srednjaj šoli«. — Njih ravnanje je rodilo malo navskrižnost mej njimi in priletnišimi učitelji. Vender bi trebalo še nekaj »receptov« in ti »mladiči« se izpametijo. Takim »otrokom« je treba šibe, kajti: šiba novo mašo poje. »Videant consules« l.

Z *Dunaja*, 8. januarja.

Ko je iz Pariza v Berlin došel glas na Silvestrov večer, da je francoski velikan legel k večnemu počitku, segla sta si v roke na novega leta dan pomorjanski puščavnik in berlinski stavec »verständnissinnig« in namesto noveletnega voščila, rekla sta oba v enej sapi: »Gut weg«. Da je to obema prav iz srca šlo, vidi se iz tega, da je »Ole« svojim vojskovodjem novico povedal: »Evropi je zmanjkalo enega nemirneža«; puščavnik pa se je dobro naspal in koj drugo jutro prijazno pomežikol na zahod, češ, Rusi in Nemci imajo mnogo skupnih zgodovinskih interesov; hipoma je pozabil, da se je oni dan nad državnikom popotnikom zaobregnul, da ima voz samo po dva sedeža.

Vaš kmet bi rekel: »Šviga švaga čez dva pragav«. Sploh pa smejo letos Nemci z božjo previdnostjo kaj zadovoljni biti: darovala jim je Skobeleva, Gambetto in Chanys-ja. Čudno pa je vsakako, da ima prva dva, kolikor toliko »nježaj spol« na vesti. Vam Slovanom bi kar srce otrpno ob tacih svetovnih vsehinih »slabega« spola, Nemec pa bo mislil:

Ehret die Frauen, sie flechten und weben
Liebliche Ruhe in's staatliche Leben.

Francozi in Slovani pa še vender ne porečemo: Amen.

Zdaj pa skočimo iz politike v umetnost. Nedavno je prišel iz pariškega konservatorija na Dunaj mladi Čeh g. Ondriček in sodeloval pri dveh koncertih z nenavadnim vspehom. Minoli teden pa jo dal sam svoj koncert. Sijajno se je odlikoval; posebno pa hvalé strokovnjaki lep doneč glas, ki ga zna strunam izvabiti. Ponosni smemo biti Slovani na tega mladega umetnika, katerega uže zdaj prištevajo najboljšim goslarjem. Poročali ste uže sami, da je dunajski župan državnemu pravniku in pravnej sekciji svojega bureaux-a naložil, naj istaknejo kak paragraf, na kojega oprti bi dunajski mestni očetje mogli vojno začeti proti znanemu ministrskemu ukazu glede česke privatne šole. Ta sekcija je izdelala elaborat, po katerem je ukaz ministerski popolnem postaven; niti po obliki niti po vsebini ni mu mogoče do kože, ker pa minister tega ukaza mestnemu zastopu ni poslal, moral bi magistrat po pravdi ministra siliti, da mu kaj pove, namreč uradno. Toliko juristov sedi v mestnem zastopu in koliko blamaže!

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Cesar je podaril 100 gld. za popravo požarne cerkve v Trati, draške fare blizu Loškega Potoka.

Cesarjevič Rudolf ne pojde na popotovanje v jutrovo dežele in to vsled tega, ker je povolenj v mnogo krajih Avstrijsko-Ogerske veliko škode povzročila ter želi, da se troški, katere bi stalo popotovanje obrnó v podporo po povodnji poškodovanim.

Dopolnilne volitve za mestni zbor so dovršene. Zmagal je v drugem razredu Progresist Artelli z 139 glasovi proti 74, katere je dobil Basevi. Vidi se iz tega, da se Progresisti postavljajo in da so sedanja sredstva proti Iredenti nezdatna. — Kaka poskušnja pride zdaj na vrsto?

Tržaške novosti. Včeraj je bila pri sv. Juštu črna maša za nepozabljivim ranjkim škofom Dobrilo. Služil jo je sam mil. škof dr. Glavina. Navzoč je bil ves kapitelj, zastopniki kapiteljev, v Kopru, Poreču in Pulju, mnogo duhovstva in tudi pobožnega ljudstva.

Ples veteranov v gledišču »Fenice« v saboto je bil še precej dobro obiskan; počestilo je več odličnih gospodarov veterane s seboj navzočnostjo in ples je trajal do zjutraj. Posebne omembe je vredna bogata in okusna dekoracija gledišča, katero je vodil podpredsednik veteranov, g. Herman. — Ples »Unione operaja« ni bil posebno dobro obiskan, vladala je praznoba v velikih prostorih »Politeama«, plesalci so imeli dosti prostora in so bili toliko bolj zadovoljni.

V prodajalnici »Zbrojavacca« v via Nuova, vstal je v nedeljo ob 5 uri pop. požar, katerega pa so ognjegasci kmalo zadušili. Škode je za 2000 gld. Uzrok požara je nepaznost z ogrevalniki, s katerimi trgovci navadno pozimi tajajo zmrzlo olje. — Tudi v palači Diana na trgu Sv. Janeza je bil požar v soboto

zvečer; v tamošnji prodajalnici obleke se je une, ogenj in je uničil skoro vse blago, predno so mogli pomperji ogenj zadušiti. — Danes zjutraj pa je pogorela stara pivovarna pri Bajti v Boschetu. Nevarnost je bila velika zaradi hude burje.

V via Madonna del mare je našel v petek nek pismonoša, ki je imel neko pismo oddati, portirja hiše št. 8., J. Tosoni-a, mrtvega v postelji. — Umrl je vsled starosti in velike slabote.

Nekemu obrtniku, ki je potoval iz Gorice v Trst, zmanjkalo je blizo Griljana v vagonu znesek od 70 gld. iz zapete suknje.

Včeraj je nek Cantoruzzi, eden onih navadnih »športlerjev«, povozil 74 letno A. Bruni. Plačal bode, da bo šrn; a vse kazni nič ne pomagajo, gospodičiči pri vsem tem dirajo po mestu se svojimi šarči.

Tržaška borska je zadnje dni začela delati škandale; ni še mnogo dni, kar se je na njej porodila lažnjiva vest o atentatu na neko visoko osebo v Budapeštu, 13. t. m. pa se je na njej zopet govorilo, da je bil napaden italijanski kralj in nevarno ranjen, če tudi nobenega dotičnega telegrama v Trst ni bilo. Na privatno prasanje v Rim pa je rimski telegrafski ured tržaškemu odgovoril, da je vse laž, i da je kralj v Rimu popolnoma zdrav. — Take laži pač tržaške borski ne delajo česti i prav bi bilo, da se pozvé, kdo jih trosi; kakaj jih trosi, tega ni treba praviti.

Imenovanja. Gosp. Avgust Jakopič, dosedaj c. k. pristav v Gorici, imenovan je sodnikom v Bolcu. Talentiran, učen, še mlad mož, zvest sin svojega naroda, sprejme naj blagovoljno naše najsrčneje čestitke. Prav tako čestitamo Bolčanom k takej pridobitvi. — G. Lj. Tomičič, okr. sodnik na Krku, dr. Evgen pl. Pflügl, svetniški tajnik v Trstu in Filip conte Dandini, okr. sodnik v Tržiči (Monfalcone) imenovani so deželni svetniki pri deželni sodnici v Trstu. — G. dr. Filip Zaplotnik v Gorici, imenovan je c. k. okrajni glavar na Kranjskem. — G. dr. Reinhold Rüling pl. Rüdinger imenovan je za namestništvonega tajnika na Primorskem. — Gosp. Alfred pl. Czermak pride iz Buj v Koper. — G. Alojzij Lasciac, praktikant pri c. k. okr. glavarstvu v Gorici, šel je v Sezano, da namešuje okr. komisarja. — G. dr. Monti, svetovalec dež. sodnije, postal je svetovalec višje sodnije v Trstu.

Uspeh poštne branilnic je bil uže prve dni na Dunaji tako velikansk, da so bili poštne uradi vedno polni in da so se vložile od sedaj uže velikanske svote; a tudi v Trstu je uspeh poštne branilnic nepričakovan. Poštne uradi, kder se prejemale vloge, vedno so prenapolnjeni, tako sicer, da je bilo uže več naših prijateljev po 3, 4 krat na pošti, da bi kaj vložili, pa do danes niso mogli priti na vrsto, akoprem so po pol ure in več čakali. To vam je prava gnječa in kaže se, da bode treba več uradnikov in tudi več vložnih mest za ta posel. Vlada je torej s to novo napravo dobro pogodila.

Občni zbor »trž. Sekola« je bil v nedeljo dne 14. jan. v telovadnici. Iz tajnikovega i blagajnikovega poročila smo se prepričali, da društvo počasi i previdno napreduje, članov ima sedaj 92, veliko pak se jih je oglasilo k pristopu v društvo pri obnem zboru; odborovih sej je imelo 11, 3 izlete, udeležilo se je sprejema presv. cesarske obitelji i blagoslovenja zastave delal. podpornega društva; to so glavne točke, katere posnemamo iz tajnikovega poročila. Premoženja ima društvo nad 400 gld., kar je jako uspešno, ako pomislimo, da društvo še le polu leta obstoji. Predsednikom je bil soglasno izvoljen: g. Juraj Vuchović, v odbor pak, kateri se je tudi konstituiral: g. dr. Mate Longhino, podpredsednikom, g. Fran Sakser, tajnikom, g. Fran Čokelj, blagajnikom, kot prisedniki pa gg.: dr. Ante Trinajstič, Fran Kevsič, Martin Kerže, Fran Paternost i Ivan Inamo. Namestnikom gg.: Fran Srebotnjak i Josip Dusanik. — Vsak slovenski omikani mladeneč v Trstu in okolici, moral bi postati ud tega v vsakem obziru važnega društva.

Policijsko. V nedeljo se je nek fakin tibotapno ukradel v neko slaboglasno hišo v starem mestu ter tam pokradel polno blaga iz nekaterih sob milosrdnih. — Ker mu je stvar tako dobro stekla, šel je s culo ukradenega blaga pit v neko krčmo v starem mestu; a ko je hotel s to domu, vprašala ga je radovedna policijska straža, kaj ima v culli in ko je zapazila reči, katere niso za fakine, peljala ga je v zapor. — V ponedelek je prišlo nekoliko potepuhov v neko zalogo, da kupijo raznega blaga; a kupili niso nič, pač pa se jih je prijel tucat volnenih jopic, ker ti ljudje imajo posebne kalamite. — Par fakinov so zaprli, ker so jih zasučili, ko se kavo in drugo blago kradli z voz. — V ponedelek so se ukradli nekateri tatovi v stanovanje neke družine v hišo št. 1 v Via Crosada in sicer v spalno sobo. Družina je bila v sobi tikoma spalne sobe; k ljubu temu pa so tatovi odnesli srebrno uro in obleke v vrednosti nad 100 gld. To je drznost!

Ujet begun. Iz Pešta se poroča, da so tam zasučili vojaškega beguna, ki pravi, da je iz Trsta ter se imenuje Maffei in je v sorodu z mestnim svetovalcem Venezanom.

»L' Imparziale«, list, ki prav dobro zastopa v Trstu avstrijske koristi, morda boljše, nego dva tukajšnja nemška lista, prinesel je v nedeljo zanimiv članek »E poi?« (In potem?) in jako zanimiv dopis iz Tolmina. — V članku pravi, da novo izvoljeni mestni oče Raskovič, zdaj pravi in prvi uzor Iredentovcev v Trstu, pomnoži takozvane »molčace« v mestnem zboru; — a da je njegova volitev na vsak način sramota za Trst in da bi zdaj večina morala, ako ima kaj pravega avstrijskega pograma, z Raskovičem postopati po vsej pravici tako, kakor je po krivici postopala proti Bizjaku. Komisija je priporočala, naj se volitev Bizjaka potrdi, ker ni bilo nobenega zadržka, a zbor je molčec zavrgel volitev; komisija bode tudi zdaj priporočala Raskovičovo volitev v potrjenje, a zdaj bi bilo na mestu, da zbor ponovi to, k čemer

mu je dala precedens. Progressova stranka in da tudi Raskoviča molčec izobči iz zbora. Konečno pa praša »L' Imparziale«: »Najdejo li naši patrijoti toliko poguma?« »L' Imparziale« piše nam iz srea in kakor on najbrže, dvomimo tudi mi nad »korajžo« naših takozvanih patrijotov. — V dopisu iz Tolmina pa se nek dober Italijan sam spravlja na goriške Iredentovce, ker so pisali v svojem novem glasilu, katero smo mi precej prav krstili, (»L' Isonzo Nr. II.«) da so Slovenci v Gorici le gosti (ospiti). Dopisnik smeši goriško židovsko pokveko, ki se zove »Goriška korera«, še boljše »Goriški omnibus«, za prevažanje neslanih čifutarij in praša ta list, kako je to mogoče, da so Slovenci v Gorici le »ospiti«, saj ime mesta je samo ob sebi slovensko, ker za »Gorico« ni mogel najti niti Ascoli Italijanske korenine; kedo pa je potem krstil »Travnik«, glavni goriški trg, »Studene«, zdaj eno najlepših ulic goriških, »Kočevje«, »Pristava« itd.? Dopisnik praša nadalje: Kedo pa kupčuje v Gorici z italijansko civilizacijo? Ali morda niso Vaši Lahoni skoro sami slovenski renegate? (Cifut ima v Palestini svojo pravo domovino; a Juretčiči, Kovarčiči, Čuki, Kolavčiči, Mavrovič, in vsi ti razni »čiči«, so pač »čiči«, a v njih žilah se gotovo ne pretaka romanska kri.) »L' Imparziale« praša nadalje: Kedo pa so ti ljudje, ki se bahajo, da nam prodajajo svojo inteligenco? Ali so to morda tisti botogarji, klobučarji, kneftrarji, lekarničarji, kateri bi morali pas jako stiskati, da jim ne dajo naši Tolminci zaslužka? Od teh pač Tolminci ne morejo zajemati svoje inteligencije, temveč jo nosijo oni mej nje, ker jih uče slovenski, brez katerega jezika ne bi mogli prodajati svojega slabega blaga za dober denar. — Gorica se pač ne more bahati s svojo laško inteligencijo in sploh z nobeno inteligencijo, in kar je prave višje inteligencije v Gorici, ni le ta večinoma prava slovenska? (ne renegatska). In ni li tolminski kmet pravi »Dandy« v primeri z nekaterimi »Pifferari«, s katerimi simpatizirajo naši goriški »čiči«? — Dobro jih je podal, kaj ne? »Ma bravo »L' Imparziale« Bis!« Slovenci, ki čitate tudi laške liste, čitajte »L' Imparziale«, ker je v resnici »imparziale« (nepristranski!).

Iz Senožec se nam piše 12. t. m.: Kmet Anton Peca, po domače Šušec, iz Senadol, peljal je včeraj iz Trsta prazen voz z dvema voličema proti domu nek kmet iz Gabrca ga je v Štorjanskem (Štorskem), klanču došel ter opominjal, naj se podviza, ker bo Gabrk necej nevaren. Denes zjutraj je drug kmet, ki je peljal oglje v Trst, dobil pri tako imenovanaj Bajti pod Gabrkom oba voliča v vozu vprežena, odpregel ju ter iz zameta pognal. Voliča sta proti domu zavila. Žena Peca-tova, zagledavši prišla voliča brez moža in voza, pokliče na pomoč sosede, kateri precej gredó iskat moža in okoli 200 korakov od druge strani vasi najdejo Peco na polji zmznenega. Opraskan je bil po obrazu, po rokah in na več krajih na sprednjem delu života pobit, kar svadoči, da se je še le 40 letni, krepiki mož dosti po grmju, čez zidove itd. trpinčlil potem, ko je zašel. Pravijo, da je šel iz Štorjan vinjen. Ta navada je uže veliko ljudem življenje na Gabrku vzela, in bolj pametno je, da se človek v takih slučajih dobrih jedi najé, a manj pije; najbolj pametno pa je pri ljudeh ostati. Na Gabrku so v takej zimi, kakor je zdaj 8 dni sem, nepremagljivi elementi, katere Ribničani dobro pozna, ko pravi: »ta Gabrna gora je salamenska gora, tam burja hūdu mūče, sūče in ljdj ob tla mēče!«

Vabilo k odborovej seji v Dolini v dan 28. t. m. ob 11. uri zjutraj. Dnevni red: 1. ali se ima občno zborovanje sklicati, ali ne? 2. kako društveno knjižico hitreje pomnožiti? 3. razgovor o odpravi decenarnih in vpeljavi quinkvinalnih doklad, 4. nasveti.

Predsedništvo
»slov. učit. društvo za kopr. okraj.«
† **Sebastijan Žepić**, profesor v Zagrebu, znan jezikoslovec in vrl rotoľjub, umrl je 9. t. m. po kratkej bolezni. Blag mu spomin!

† **Jože Žuža**, vrl štajerski narodnjak in pivovar v Zaloč, umrl je 10. t. m. Naj v miru počival!

Odbor goriške čitalnice naznanja čestitim društvenikom, da bodo predpustne veselice: 17. januarja: petje, igra na glasovir, blagovoljno sodeluje č. ga. Podgornikova, plesna zabava. 27. januarja: beseda s plesno zabavo. 4. februarja: plesna zabava. — Pri plesih bo sviral vojaška godba c. kr. pešpolka nadvojvoje Leopolda, št. 53. Pričetek vsakikrat ob 8. uri zvečer. — *Opomba.* Če želi društvenik *neuda* vpeljati, priskrbi naj zanj pri odboru vstopnico, ki stane za družino 1 gld. in za posameznika 50 kr.

Občni zbor društva »Sloga« v Gorici je bil 11. t. m. Sklenola se je resolucija: Da se imajo osnovati v goriškem mestu slovenski otročji vrti in sicer začetkoma eden, pozneje pa v razmeri z sredstvi še drugi, ter se naročuje društvenemu odboru: a) da vse preskrbi, česar je treba v dosego potrebnege dovoljenja od c. k. deželnega šolskega sveta in dejanske vpeljave; b) da nabere prostovoljnih darov v zmyslu § 7. društvenih pravil za pokritje dotičnih troškov. — Potem se je sklenilo, da se ima napraviti v Gorici ljudska posojilnica in volil se je dotični osnovalni odbor, v katerega so bili izvoljeni gg.: dr. Tonkli, dr. Rojic, M. Karavanja, dr. Anton Gregorič in prof. Berbuč. — Občni zbor je potem sprejel predlog, da se odpošlje peticija do visokega naučnega ministerstva, da napravi pri tukajšnjem izobraževališči za učiteljice poseben tečaj za poduk v vodstvu otročjih vrtov in da ustanovi pri istem izobraževališči slovenski otročji vrt, in naroči društvenemu odboru, naj dotično peticijo sestavi in nemudoma odpošlje. — Sprejel je konečno občni zbor peticijo na ministerstvo za uk in bogočastje, da ono: 1. vpelje na c. k. deškejši šoli (Knabenschule) v Gorici v vseh štirih slovenskih razredih slovenski kot učni jezik; 2. a) vpelje na c. k. realki in c. k. gimnaziji v Gorici vštirične razrede sè slovenskim učnim jezikom v vseh predmetih in obrani v vseh razredih

nemški jezik kot obligatni predmet; 2. b) ali pa preustroji c. k. gimnazijo in c. k. realko v Gorici v dve c. k. realki gimnaziji z slovenskim kot učnim jezikom za vse predmete v vseh razredih na enaj gimnaziji, z laškim kot učnim jezikom, v vseh razredih za vse predmete na drugej realnej gimnaziji; ob enem naj bi se poučeval nemški jezik kot obligatni predmet na vseh razredih obeh realnih gimnazij; 3. vpelje na c. k. dekliškejši šoli, ki je združena z izobraževališčem za učiteljice v Gorici, 4 vštirične razrede sè slovenskim učnim jezikom v vseh predmetih; 4. vpelje na c. k. izobraževališči za učiteljice v Gorici vštirične razrede sè slovenskim učnim jezikom v vseh štirih razredih in v vseh predmetih in z nemškim jezikom kot obligatnim predmetom v vseh štirih razredih. — Konečno je zbor izvolil odbor in so bili izvoljeni: za predsednika dr. Josip Tonkli, v odbor pa: dr. Gregorič, A. Jeglič, profesor Povše, dr. Nikolaj Tonkli, dr. Aleksij Rojic, Jožef Nanut, dekan Kobal, župnik Mašera, Andrej Kocijančič.

Kobaridska čitalnica napravi dne 21. januarja t. l. ob 7 uri zvečer besedo v g. Zganovih prostorih. Spored: 1) Petje: Novinci moški zbor. 2) Govor, 3) Petje: Svēt, mešanč zbor 4) »Štimpihar mlajši«, gluma v 1 dejanji. 5) Petje: Večerna, čveterospev, 6) »Kolači iz Kranja«, igra v 1 dejanji. 7) Petje: Mladič, moški zbor. Vstopnina 20 kr. — Po besedi prosta zabava in ples. — K obilnej vdeležitvi vljudno vabi odbor.

Vstopnice k plesu delalskega podpornega društva dne 1. februarja v gledišču *Penice* se uže prodajajo in sicer v uradu omenjenega društva, pri gosp. A. Žitko v Corsia Stadion št. 1 in pri denarnici gledišča *Penice*.

Srečke narodnega doma v Ljubljani prodajajo se tudi v uradu delalskega podpornega društva, potem pri g. Kevesiču (Via Porporella št. 2) in v tržaškejši čitalnici. Rodoljubi seziti po njih!

Kedor hoče Janežičeve »Slov. Glasnike« leta 1865, 1866, 1867, prodati, ali zamenjati za kako drugo knjigo, naj blagovolji uredništvu naznaniti.

»Goriški Gospodarski list« št. 13 prinaša te le sestavke: 1. Vinorejcem času primerni nasvet. — 2. Špargelj. — 3. Precepčevanje starega drevja. — 4. Kaj vse se nahaja v vinu in kako se morejo razni obstojni deli vina določevati? — 5. Pri-pomočki zoper trtno uš (Phylloxera vastatrix).

Slovenske pisanke in risanke. Na vseh straneh moramo gledati Slovenci, da napredujemo, da širimo svoj jezik, svoje blago mej naš narod, in da našo narodno omiko razširjujemo z *malimi* denarnimi sredstvi. Kakor ni bilo pred 30 in 40 leti še skoro nobene slovenske šolske knjige, tako ni bilo še pred 10 leti še skoro nobenega pisalnega ali risalnega zvezka slovenskim napisom. V poslednjih 10 letih se je pa to zelo spremenilo. Pisanke in risanke z slovenskimi napismi se dandanes zalagajo in tiskajo v mnogih mestih uže: v Beču, v Brnu, v Lincu, v Pragi, v Gradci, menda tudi v Gorici; v Ljubljani (!) pa najmanj. — Dobi se to šolsko blago po različnej ceni, kakoršno pač je, dobro je drago, slabo po ceni. Za našo ubogo šolsko mladino ugajajo pač najbolj zvezki z nizko ceno: 2 pisanki za 3 kr., ali pa *ena za en* sam krajcar. Tako dobro blago ima v zalogi, kakor smo se prepričali, Ivan *Lapajne* v Krškem, ki daje učiteljem pisanke po tako nizkej ceni, da morejo šolsko mladino po prej navedenej ceni z njim preskrbovati.

»Tribüne« izvrstni list, dnevnik, ki izbaja na Dunaji in prav gorko zagovarja koristi avstrijskih Slovanov ter ima navadno prav izvrstne dopise in članke iz Slovenskih pokrajin, posebno pa iz Trsta priporočamo vsem Slovincem, ki navadno čitajo tud nemške liste. Tribüne stane za četrt leta gld. 6j

Gospodarske in trgovinske stvari.

Kmetijska pisma.

(Dalje.)

Dandanašnji Amerikanci so, po do zdaj uporabljenej meri presojeni, na vsak način prvi kmetovalci na svetu, kajti oni ne prideljujejo — ali producirajo — le za lastno potrebo — za lastno konsumicijo — le zadosti hrane; temuč oni izvažujejo — eksportujejo — veliko veliko več pridelkov, nego jih sami morejo porabiti.

Kdo ne vé, kako konkurencio so Amerikanci Evropcem v žitnej trgovini provzročili. Amerikanska konkurencio v žitnej trgovini je toľka, da nastaje za dozdaane evropske »žitne kamore«, kakor za Rusijo, Gorko, Rumunijo itd. uže skoraj prasanje, se li ima v bližnjaj bodočnosti še žito za trgovino pridelovati ali ne več; kajti, amerikanski pridelok je, ako ne boljši mimo evropskega, pa gotovo veliko cenejši. In kar ni uže cenejši, pa bode še le. Komu ni znano, koliko konkurencio je pričela amerikanska slanina — špeh — amerikanska mast sploh, evropskej slanini, evropskej masti delati? — Le po prepovedi nekoliko omejeno uvaževanje — zaradi trihin baš — je veliko jako občutno slaninino konkurencio nekoliko potlačilo. Da še celo meso uvaževa se uže iz Amerike v Evropo, in sicer ne le umetno ohranjeno, kuhano v podobi takozvane mesne konserve, ali kakor se tudi zove, mesó v pušicah — Büchsenfleisch; kateri vdeleženeč bosensko hregovske okupacije ne pozna tega provijanta? — ali pa v podobi tako zvanega Liebig-ovega mesnega izvlečka ekstrakta —; marveč uvažuje se v London Hamburg i. t. d. čisto sveže goveje meso ne osoljeno. To, umeje se, da v navlašč zato prirejenih ladjah, kajti drugače bi se spridilo. In gotovo ne bode dolgo, da bodemo čuli: v »naš« Trst je priplula velika amerikanska ladja, napolnjena z svežim amerikanskim mesom. To nas sicer ne more ravno veseliti, kajti Tržičani bodo

